

АКАДЕМИК МИЛОСАВ М. МАРЈАНОВИЋ

(24. август 1931–9. мај 2023.)

Кратка академска биографија

Академик Милосав Марјановић је рођен 24. августа 1931. године у Крстацу код Никшића, где је његов отац Милан радио као учитељ.

Основну и средњу школу завршио је у Никшићу. Дипломирао је на математичкој групи Природно-математичког факултета у Београду 1955. године, где се запослио као асистент 1957. године. Докторирао је на Универзитету у Београду 1964. године са тезом „Мур-Смитова конвергенција у општој топологији“ (ментор проф. Ђуро Курепа). Скоро читаву професионалну каријеру је провео на Природно-математичком (односно Математичком) факултету Универзитета у Београду, где је за доцента изабран 1964, ванредног професора 1969, а за редовног професора 1980. године. Предавао је више предмета, међу којима Топологију и Математичку анализу I и II. Неколико последњих година пред пензију радио је као професор Учитељског факултета у Београду.

Школску 1959/60 годину провео је на Математичком институту Пољске академије наука у Варшави, учествујући у раду истраживачког семинара који су водили истакнути пољски математичари J. Mikusinski и R. Sikorski. Школске 1967/68 године радио је као гостујући професор на Универзитету Флориде у Gainesville-у, где се придружио истраживачком семинару истакнутог холандског тополога J. de Groot-а.

М. Марјановић је у Српској академији наука и уметности 1976. године изабран за дописног, а 1991. године за редовног члана.

Научни рад

Говорећи једном приликом о највећим достигнућима у историји математике, професор Марјановић је истакао стварање и развој различитих бројевних система. Међутим, његове ране импресије о концепту „облика“ као математичког објекта, усмериле су га ка изучавању топологије.

Његови главни научни резултати односе се на топологије на колекцијама затворених скупова. Дао је комплетну класификацију тополошких типова простора затворених скупова у случају нулдимензионих компактних метричких простора. Његова „изразито лепа теорија акумулационих редова и асоцираних спектара“ (речи Стеве Тодорчевића) водила га је до открића нехомеоморфних простора са хомеоморфним квадратима у класи нулдимензионалних компаката. Овим и другим резултатима он је значајно проширио и комплетирао резултате истраживања више познатих математичара (G. Choquet, В. Пономарјов, А. Pelczynski, Р. Halmos и други). Наводимо два његова најважнија рада из ове области.

- [1] *Exponentially Complete Spaces III*, Publications de l'Institut Mathématique, tome 14 (28), 1972, pp. 97–109.
- [2] *Numerical invariants of 0-dimensional spaces and their Cartesian multiplication*, Publications de l'Institut Mathématique, tome 17 (31), 1974, pp. 113–120.

Потпуни приказ наведене теорије може се наћи у монографији С. Тодорчевића *Topics in topology*, Springer, 1997; видети такође чланак у *The Teaching of Mathematics XIV-2 (2011)*, где је наведена листа од 10 репрезентативних радова професора Марјановића.

Педагошки рад

Као универзитетски професор значајно је допринео унапређивању наставе математике на свим нивоима образовања, од основне школе до универзитета, кроз публикавање цењених и утицајних уџбеника и научних радова, као и активношћу у иновацији и осавремењивању школских и универзитетских курикулума. Био је члан Националног просветног савета и председник Одбора за просвету Српске академије наука и уметности.

Припремио је, са сарадницима, више уџбеника математике за млађе разреде основне школе. Његов двотомни уџбеник *Методика наставе математике*, намењен студентима учитељских факултета, публикован је 1996. године. У уџбенику *Математичка анализа I* из 1979. године основни појмови анализе уводе се у оквиру метричких простора. Био је први који је увео елементе алгебарске (комбинаторне) топологије у курикулум Математичког факултета у Београду. Прво издање његовог уџбеника *Топологија* објављено је 1990, а друго, у сарадњи са Синишом Врећицом, 2011. године. У његовој монографији *Structuring of number*

systems (коаутор Зоран Каделбург), штампаној 2023. године, третирају се дидактичка питања и проблеми заснивања бројевних система, од интереса студентима математичких и учитељских факултета.

Према *Mathematics Genealogy Project*-у Мило Марјановић је био ментор за 8 докторских дисертација и има 15 „наследника“:

<https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=54002>,

међутим, то је само мали део студената и младих математичара који су се користили његовим менторским вођењем и пријатељским саветима.

Настава математике и The Teaching of Mathematics

Стручни часопис *Настава математике* Друштва математичара Србије професор Марјановић је преузео 1992. године и био је његов главни уредник 32 године. У том периоду у часопису је објављено више десетина његових прилога.

На његову иницијативу Друштво математичара је покренуло и научни часопис *The Teaching of Mathematics* који је почео да излази 1998. године и од тада је нашао своје место међу препознатљивим и цењеним истраживачким часописима из дидактике математике, па је укључен у две од три најважније базе научних часописа – *Scopus* и *Emerging Sources*. Све то време М. Марјановић је умешно водио политику издавања овог часописа, а сам је (или са сарадницима) објавио 25 радова.

Академик Марјановић је због ових и других својих активности изабран за почасног члана Друштва математичара Србије.

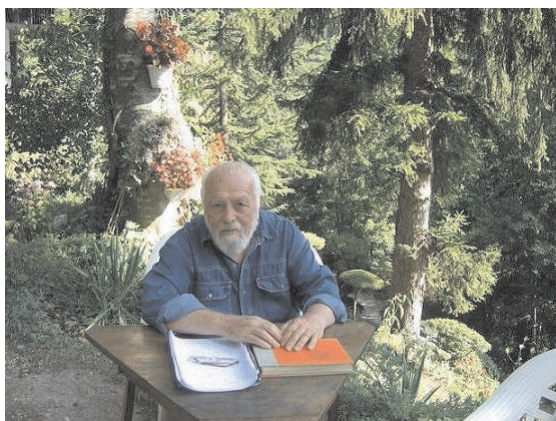
Заоставштина Мила Марјановића

Професор Марјановић ће остати високо цењен због својих доприноса заснивању педагогије и дидактике математике у Србији.

Његови лепа и елегантна резултата о хиперпросторима, акумулационим редовима и спектрима компактних метричких нулдимензионих простора гарантују му сигурно место међу великанима топологије 20. века. Његов приступ према којем комбинаторну (алгебарску) топологију треба рано проучавати и затим постепено примењивати у читавој математици, прихваћен је и даље се развија од стране његових ученика и ученика тих ученика.

Мило Марјановић ће недостајати његовим пријатељима, ученицима, колегама и сваком који га је познавао, али његова заоставштина ће још дуго живети у годинама које долазе.

Раде Живаљевић

Професор Марјановић у свом планинском „уточистишту“ код Нове Вароши

Сећања одељења 4а Математичке гимназије на академика Милосава Марјановића

Када прође скоро 30 година од дана када вам је наставник предавао, а његов одлазак вас толико растужи да осећате потребу да поделите речи сећања и утехе једни с другима, онда знате да је његова мисија *бити наставник* у потпуности испуњена. То је туга коју смо осетили његовим одласком, иако га годинама нисмо видели, ми које је он звао колегама и које је толико тога научио. Нас, сада одрасле људе који живимо своје животе у Београду, Малмеу, Амстердаму, Лос Анђелесу, његов одлазак је вратио у нашу стару учионицу и „Милово време с нама“. Научио нас је шта значи волети анализу, бити методичар, бити педагог и бити човек. Са својим ненаметљивим шармом и лакоћом.

Било је то време када су две ученице добиле част да у два наврата замене свог професора у току његовог боравка у Русији, а остали ученици седе у клупама, пажљиво прате и уче. Можете ли то да замислите данас? А када професор Марјановић каже: „Има неких индиција да сте ви, колега Згоњанин и колега Јевремовић, преписивали“, не постоји иза тога правилник који би требало да утврди њихову „кривицу“.

Чувам своју црвену укоричену свеску са његових предавања као очи у глави и волим интеграле због њега. Сваком свом ученику сам испричала, кад сам предавала интеграле, колико волим тај део анализе и да је професор Марјановић заслужио за то.

Ако једног дана у својим познијим годинама заборавим наочаре, а треба да упишем час, надам се да ће ми неки ученик помоћи и показати да „кликнем“ у е-дневнику где треба. Као што је једна ученица 4а из прве клупе дискретно ставила прст у дневнику на место где проф. Марјановић треба да упише час кад је био у сличној ситуацији а сигнализирао да му је потребна помоћ. И тада ћу се сетити свог наставника, академика Мила Марјановића.

Мирјана Катић